

प.सं.: २०७६/७७

च.नं. २६०८

झापा गाउँपालिका गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

टाघनडुब्बा झापा, न. प्रदेश, नेपाल

Email: jhapagaunpanka@gmail.com Website: jhapamun.gov.np

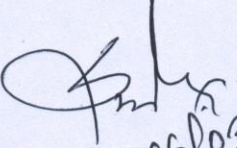

मिति : २०७७/०३/१८

श्री सम्बन्धित सबैको जानकारीका लागि ।

बिषय : सलह किराको प्रकोप सम्बन्धमा ।

प्रस्तुत विषयमा मिति २०७७/०३/१६ गतेको च.नं. ७१७ को श्री कृषि ज्ञानकेन्द्र भद्रपुर भापाको पत्रानुसार मिति २०७७/०३/१३ गते सलह कीराले नेपाल प्रवेश गरेको र बारा, पर्सा, सिन्धुली, सर्लाही, रुपन्देही लगायतका जिल्लाहरू तथा प्रदेश नं. १ को पाँचथर, उदयपुर र खोटाङ जिल्लाहरूमा समेत देखिएकोले यस कीराले ठूलो क्षती पुर्याउन सक्ने सम्भावना लाई मध्यनजर गर्दै कृषि ज्ञानकेन्द्रबाट प्राप्त सावधानीका उपायहरू अपनाई दिनु हुन र खेतबारीको नियमित अवलोकन गर्नु हुन यस भापागाउँपालिकाका सम्पूर्ण कृषक आमा बुवा, दाजुभाई तथा दिदी बहिनीहरूमा अनुरोध छ ।

२०७७/०३/१८
जीवन निरौला
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत
जिवन निरौला
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत

“सक्षम निजामती प्रशासन : विकास, समृद्धि र सुशासन”

प्रदेश सरकार
भूमि व्यवस्था, कृषि तथा सहकारी मन्त्रालय
कृषि विकास निर्देशनालय

☎: ०२३-४४४०४६, ४४४४४६
फ्याक्स नं: ०२३-४४४४४६
Email: akohapa@gmail.com

कृषि ज्ञान केन्द्र

भद्रपुर, कैलाली
प्रदेश नं. १, नेपाल

प्रदेश नं. १ नेपाल

प.स. २०७३/७३
च.स. ६९६

मिति: २०७३/०३/१६

विषय: सलह किराको प्रकोप सम्बन्धमा ।

श्री गाउँपालिका/नगरपालिका (सबै)
भाषा

प्रस्तुत विषयमा मिति २०७३/०३/१३ गते सलह किराले नेपाल प्रवेश गरेको र बारा, पर्सा, सिन्धुली, सर्लाही, रुपन्देही लगायतका जिल्लाहरू तथा प्रदेश नं १ को पाँचथर, उदयपुर र खोटाङ जिल्लाहरूमा समेत देखिएकोले यस किराले दुवै क्षति पुर्याउन सक्ने भएकोले उच्च सावधानी अपनाउनु हुन सहजिकरणका लागि यसै पत्र साथ संलग्न सलह किराको प्रकोप सम्बन्धी जानकारी समावेश राखी पठाइएको व्यहोरा अनुरोध छ ।

नील कमल सिंग

Ajyo

*श्री श्री साविकी
सलह किराको लागि
सलह किराको लागि
सलह किराको लागि
सलह किराको लागि*

भाषा गाउँपालिका
सं.स. २६३३

सलह कीराको प्रकोपका सन्दर्भमा कृषि विकास निर्देशनालय, प्रदेश नं. १, विराटनगरको अनुरोध

मिति २०७७-३-१३ गते सलह कीराले नेपाल प्रवेश गरेको र बारा, पर्सा, सिन्धुली, सर्लाही, रुपन्देही लगायतका जिल्लाहरू तथा प्रदेश नं. १ को पाँचथर, उदयपुर र खोटाङ जिल्लाहरूमा समेत देखिएको सन्दर्भमा यस किराले ठुलो क्षति पुऱ्याउन सक्ने भएकोले कृषकहरूले उच्च सावधानी अपनाउनु पर्ने देखिन्छ । नेपालमा मनसुन शुरु भैसकेको सन्दर्भमा यस कीराको प्रवेश हुने सम्भावना न्यून रहेको आँकलन हुँदा गर्दा मौसममा खासगरी हावाको दिशा र गतिमा अचानक आएको परिवर्तनले यो कीरा साना साना झुण्डमा छरिएर आएको हुनसक्ने प्रारम्भिक अनुमान गरिएको छ । खासगरी ठुलो झुण्डमा रहने र यसको क्षति व्यापक हुने भएको हुँदा निम्न अनुसार गर्नुहुन तथा यस किराको नियन्त्रणमा सामुहिक प्रयासमा लाग्न सहयोग गर्नुहुन सम्पूर्ण सरोकारवालाहरूमा समेत हार्दिक अपिल गरिन्छ ।

पहिचान:

हेर्दा फट्याङ्गा जस्तो देखिने र प्रायः झुण्डमा आउने यस कीराको अवस्था, यसको एकल र झुण्डमा रहने प्रवृत्ति अनुसार रङ्ग पनि फरक फरक हुन्छन् । झुण्डमा रहने प्रवृत्तिका सलहको पहिलो अवस्थाको निम्फ (अण्डाबाट निस्केको बन्धा) कालो हुन्छ भने दोस्रोदेखि पाँचौँ अवस्थाको निम्फ कालो वा पहेँलो रङ्गका हुन्छन् । अपरिपक्व वयस्क गुलाबी रङ्गको हुन्छ र परिपक्व वयस्क पहेँलो रङ्गको हुन्छ भने एकल प्रवृत्तिका सलहको वयस्कको रङ्ग खैरो हुन्छ । परिपक्व अवस्थाको वयस्क झण्डै चोर औँला जत्रो लामो हुन्छ । सलहको झुण्डहरू दिनको समयमा हावाको बहावसँगै प्रतिदिन १५० किलोमीटर टाढासम्म हुल बनाएर उड्न सक्दछन् । सूर्यास्त हुँदा सलहले रुख बिरुवा लगायतका स्थानहरूमा आश्रय लिन्छन् र बिहान सूर्योदय पछि १-२ घण्टा घाम तापेर त्यसपछि सकृय भई नजिकैको आहारा (कुनै पनि हरियो बाली वस्तु) खान्छन् । त्यसपछि मात्र पुनः लामो उडानमा लाग्दछन् ।

क्षति:

दिनमा एउटा कीराले आफ्नो औसत शरीरको तौल बराबरको (करिब २ ग्राम) खान्छ । औसतमा एउटा सानो सलहको झुण्ड (एक मेट्रिक टन बराबरको) ले एक दिनमा बढिमा १० हात्ती वा २५०० मानिसले खाने आहारा बराबरको वनस्पतिहरू नष्ट गर्दछन् ।

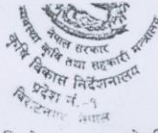
तत्कालिन नियन्त्रण:

मानवको पहुँच भन्दा धेरै टाढा मरुभूमिमा मात्र बस वृद्धि गर्ने, अत्यन्त चलायमान र वयस्कको बिखण्डित झुण्डको रूपमा मात्र नेपाल आउने सम्भावना भएकोले एकिकृत व्यवस्थापनको विधि हाम्रो परिप्रेष्यमा सान्दर्भिक छैन । सलहको झुण्ड नेपालमा प्रवेश गरेको अवस्थामा तत्काल यसको नियन्त्रणका लागि विषादीको प्रयोग बाहेक अन्य धेरै विकल्पहरू छैनन् ।

भौतिक नियन्त्रण:

- (१) सलह धेरै पोषिलो युक्त कीरा भएकोले जालीको पासोमा संकलन गरी दाना बनाउनका लागि प्रयोग गर्न सकिन्छ ।
- (२) सलह आउँदै गरेको अवस्थामा कुनै पनि माध्यम जस्तै आवाज, धुँवा, आदिको प्रयोगबाट बस्न बाधा पुऱ्याउने झुण्डलाई अन्यत्रै मोडिदिने ।
- (३) नर्सरी, करेसावारी जस्ता साना क्षेत्रफलमा हुने खेतीमा झुल वा जालीले छोपेर पनि बाली जोगाउन सकिन्छ ।
- (४) प्लाष्टिक घर भित्रको बालीलाई बरिपरिबाट कीरा छेक्ने जालीले घेरेर जोगाउन सकिन्छ ।
- (५) सलह देखा परेमा देखा परेको स्थानमा धुँवा आउने गरि आगो बाल्ने
- (६) ठुलो आवाज आउने वस्तुहरू बजाएर ध्वनी प्रवाह गरि किरा घपाउने

Ajmal

- (७) किरा राति बास बस्ने र बिहान केहि बेर घाममा बसेपछि बालीनाली खाने भएको हुँदा त्यसरी बालीनाली खानु भन्दा अगाडि किरालाई धपाउने
- (८) विपादी प्रयोग गर्दा सामुहिकरूपमा धेरै क्षेत्र ओगट्ने गरि सम्पर्क किटनाशक विपादी प्रयोग गर्ने ।

विपादीको प्रयोगबाट नियन्त्रण:

- (१) बयस्क अवस्थामा एकाएक स्थानान्तरण गर्दै आउने भएकोले सलह नियन्त्रणको प्रभावकारी उपाय विपादीको प्रयोग नै हो । तत्काल असर गर्ने किसिमको विपादी र छर्कदा स्प्रेयरबाट मिहिन थोपा प्रवाह गर्न सक्ने एटोमाइजरको प्रयोग यसको लागि प्रभावकारी हुन्छ ।
- (२) विपादी प्रयोग गरी सलहको झुण्डलाई प्रभावकारी तरिकाले नियन्त्रण गर्न सबभन्दा उपयुक्त समय भनेकै विहान (सूर्योदयको १ देखि २ घण्टा पछि) घाम तापेर बसेको अवस्था हो । यसरी विपादी प्रयोग गर्दा किराको शरीरमा पर्ने गरी छर्कनु पर्दछ । हालसम्मको जानकारी अनुसार सलहमा विपादी पचाउन सक्ने क्षमताको विकास भएको छैन ।
- (३) सलह नियन्त्रणका लागि एकै पटक धेरै क्षेत्रफलमा विपादीको प्रयोग गर्नुपर्ने भएकोले पानी मिसाउनु नपर्ने ULV (Ultra Low Volume) सविन्यास को विपादी प्रयोग गर्ने गरिन्छ । यो सविन्यासको प्रयोग गर्दा १ हेक्टर (२० रोपनी) क्षेत्रफलमा ०.५ लिटर देखि ५ लिटर विपादीको आवश्यक पर्दछ । यसका लागि एटोमाइजर जडित विशेष किसिमको नोजल भएको स्प्रेयर प्रयोग गर्नुपर्दछ । व्यापक क्षेत्रमा विपादी प्रयोग गर्न मोटर गाडी, ड्रोन, हेलीकप्टर वा जहाजको प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ ।
- (४) हाभी कहाँ यस प्रकारका उपकरण र ULV सविन्यासको विपादी तत्काल उपलब्ध नभएकोले सलहको प्रकोप भएमा सम्भावित एव सामुहिकरूपमा अन्य प्रकारका सविन्यासित विपादीहरूको प्रयोगबाट यसको व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ । यसका लागि निम्न तालिका बमोजिमका विपादीहरू मध्ये कुनै एक लाई उल्लेखित परिमाणमा छर्नु पर्दछ ।

विपादीको सामान्य नाम	बास विष/हेक्टर	विपादी/लिटर पागी	विपादी/हेक्टर	सयरी भोल/हेक्टर
महाशियान ५०% ई ली	१२५ ग्राम	३ लि.ली	१८५० मि.ली	६०० लिटर
लगाक साइलोलोडीन ५०% ई.ली	२० ग्राम	०.६० मि.ली	४०० मि.ली	६०० लिटर
महाशियान २०% ई.ली	२०५ ग्राम	१.६४ मि.ली	११२५ मि.ली	६०० लिटर
डेल्टामेथीन २८% ई.ली	१२५ ग्राम	०.६० मि.ली	३५० मि.ली	६०० लिटर
डेल्टामेथीन ५५% ई.ली	१२५ ग्राम	०.२० मि.ली	१२० मि.ली	६०० लिटर

- (५) विपादी प्रयोग गर्दा अनिवार्यरूपमा सुरक्षित पहिरनको प्रयोग गर्नुका साथै विपादीको सूचकपत्रमा भएका निर्देशनहरू अनिवार्यरूपमा पालना गर्नुपर्दछ ।
- (६) हालको अवस्थामा धानको व्याडमा यस किराले धेरै क्षति पुऱ्याउने भएको हुँदा सकेसम्म आफ्नो व्याडको बरिपरी आगो बालेर धुँवा लगाउने र सम्भव भएसम्म व्याडलाई जालीको प्रयोग गरि छोप्ने ।

थप जानकारीका लागि सम्बन्धित जिल्लाको कृषि ज्ञान केन्द्र वा स्थानीय तहको कृषि शाखामा सम्पर्क गर्नुहुन अनुरोध गरिन्छ । साथै ९८५२०२९५५९ (श्री मुकेश यादव, प्रमुख, बाली संरक्षण प्रयोगशाला, विराटनगर र श्री सरस्वती श्रेष्ठ, बाली संरक्षण अधिकृत, कृषि विकास निर्देशनालय, विराटनगर) मा पनि सम्पर्क गर्न सकिने छ ।

सन्दर्भ सामग्री: प्लान्ट क्वारेन्टिन तथा विपादी व्यवस्थापन केन्द्र, हरिहरभवन, ललितपुर(जेष्ठ, २०७७) ।

(Handwritten signature)

(Handwritten signature)